

OPGROEIEN IN VEILIGHEID

Signs of Safety focust op de veiligheid en ontwikkeling van kinderen

Jan TIBO¹

De veiligheid en het welzijn van kinderen is iets wat de meeste mensen heel erg beroert. Situaties met kindermishandeling, seksueel misbruik, geweld op kinderen, emotionele en fysieke verwaarlozing zijn erg gevoelsgeladen. Woede, onrust, angst, onzekerheid overvallen niet alleen de betrokken gezinnen en families, de straat en de wijk, maar ook de betrokken hulpverleners en de publieke opinie. Pers en media springen hier onmiddellijk op. Op het moment dat zo'n crisissituatie in de media komt, kunnen beleidsmakers, zowel de overheid, als het management van organisaties, in de verleiding komen om 'opnieuw' extra procedures, richtlijnen, check-listen en risicotaxatie-instrumenten in te voeren. Indien kinderbescherming hierin teveel overslaat, komen we in een technische, bureaucratische logica terecht. In zo'n 'boekhouders'-logica is het vooral zaak om je juridische verantwoordelijkheid en je financiële zekerheid in te dekken. Maar daar worden de kinderen niet beter van...

In deze tekst wil ik ingaan op de vraag hoe de kinderbescherming waar kan maken dat kinderen kunnen opgroeien in veiligheid? Hiervoor maak ik gebruik van een aantal gemeenschappelijke vaststellingen en uitgangspunten vanuit de

benaderingswijzen van Signs of Safety (Andrew Turnell, Steve Edwards), Partnering for Safety (Sonja Parker) en de Resolutions Approach (Susie Essex) enerzijds, en vanuit de Werkmap Maatschappelijke Noodzaak van Integrale Jeugdhulp anderzijds. Zowel het Decreet Integrale Jeugdhulp als bovengenoemde benaderingswijzen zetten erg in op vermaatschappelijking, participatie, toegankelijkheid, continuïteit, crisishulpverlening en gepast omgaan met verontrusting.

In onze eigen organisatie, Sporen vzw, helpt deze ziens- en werkwijze om, in partnerschap met families, gefocust te blijven op de veiligheid en de ontwikkeling van de kinderen, vooral in complexe situaties, waar de concrete omstandigheden het lastig en moeilijk maken om te werken. Waar je het risico loopt om van incident tot incident te werken of te verzanden in vechtselaties en de strijd om het eigen gelijk, waar alle betrokkenen (hulpverleners inclusief) machteloos of handelingsonbekwaam zouden kunnen worden, helpt deze focus om, in samenwerking met de familie, stap voor stap datgene te doen wat nodig is voor de kinderen, de belangrijkste zaken eerst.

1 De auteur is directeur van de vzw Sporen, centrum voor integrale jeugdzorg. Contact: jan.tibo@sporen.be. Zie ook: www.opgroeieninveiligheid.be, website in opbouw.

Een gemeenschappelijk referentiekader, waarbij ouders en netwerk betrokken zijn

Zowel door Andrew Turnell (1999), als in de Werkmap Maatschappelijke Noodzaak (Integrale Jeugdhulp.be), wordt deze vaststelling gedaan: *“Er zijn tussen hulpverleners en tussen sectoren verschillende interpretaties over wat niet meer maatschappelijk aanvaardbaar is. Al snel komt men tot een Babylonische spraakverwarring door de verschillende referentiekaders van waaruit vanuit de verschillende sectoren gekeken wordt naar maatschappelijke noodzaak. Daarnaast is er het gegeven dat het omgaan met verontrustende situaties mensenwerk blijft en beïnvloed wordt door de visie en cultuur binnen de voorziening, de achtergrond van de hulpverlening. (...) Expliciete aandacht (is noodzakelijk) voor de wisselwerking tussen verschillende mogelijke visies of perspectieven op een (vermeende) verontrustende situatie.”* (Werkmap, p. 225)

Eén van de belangrijkste doelstellingen van Signs of Safety is dan ook om in een situatie van ‘verontrusting’ of ‘maatschappelijke noodzaak’ een gemeenschappelijk referentiekader te creëren met ouders, kinderen, gezinnen en families, hulpverleners en verwijzers, van in het begin van de hulpverlening tot aan de afsluiting: een heel concreet en duidelijk kader voor ‘hun’ specifieke situatie: waarover gaat het hier? Wat zijn de concrete bezorgdheden met betrekking tot de veiligheid van deze kinderen? Welke signalen, feiten hebben we uit het verleden? Welke veiligheid bestaat nu reeds in het gezin rond deze concrete risico’s? Welke afspraken maken we met het gezin en zijn eigen netwerk om de veiligheid van de kinderen nu en in de toekomst te garanderen? Wie controleert deze afspraken? Wat als deze afspraken niet worden nageleefd? Door te zorgen voor een gemeenschappelijk referentiekader weten alle betrokkenen in deze

concrete situatie precies wat er wel of niet kan, wat er moet verbeterd worden, hoe dit gaat gebeuren, wie wat gaat doen en opvolgen, en met welke einddoelstellingen.

“**Alle betrokkenen weten precies wat er wel of niet kan, wat er moet verbeterd worden, hoe dit gaat gebeuren, wie wat gaat doen en opvolgen, en met welke einddoelstellingen.**”

Dit gemeenschappelijke, verstaanbare kader vereist dat alle betrokkenen spreken over datgene wat aan de orde is. Dit betekent niet dat er naar een compromis of één waarheid gezocht wordt, maar wel dat alle verschillende perspectieven naast mekaar worden gelegd en uitgewisseld. Uiteraard kunnen de ouders en kinderen zelf, maar ook familieleden, burens, leerkrachten, vrienden, ... hun zorgen op tafel leggen, maar ook de sterke punten van een gezin, of wat er naar hun mening kan aan gedaan worden. Deze mensen uit de eigen omgeving, die door de ouders worden gevraagd, zullen samen met het gezin een ondersteunend veiligheidsnetwerk gaan vormen, dat een plan maakt (met afspraken en controles, en bijstellingen) dat goed genoeg is voor verschillende mogelijke scenario’s.

Hulpverleners kunnen met kinderen, jongeren en ouders afspreken welke familieleden, vrienden, kennissen, mogen betrokken en geïnformeerd worden, om samen hun schouders te zetten onder het verbeteren van de situatie voor de kinderen. Naast deze toestemming om over de ‘belangrijke’ zaken te mogen spreken met de familie, wordt er in familiebijeenkomsten ook vooral gesproken door de familieleden zelf, waarbij de hulpverlener de rode draad vasthoudt van waarover het allemaal ‘minstens’ moet gaan. Hierbij is het uiteraard noodzakelijk

dat er gesproken en geschreven wordt in een taal die iedereen, zelfs de betrokken kinderen, kan verstaan: de taal van het gewone, concrete, dagelijkse leven...

*Zo was er **bijvoorbeeld** een situatie waarin een begeleidster "zich zorgen maakte over een mogelijke hechtingsstoornis". In de begeleiding is het belangrijk dat de moeder, de oma en het meisje zelf begrijpen wat er hiermee bedoeld wordt en wat er nu in hun gezin concreet anders moet... We zijn dan ook samen gaan zoeken naar de woorden die voor iedereen in deze situatie begrijpbaar zouden zijn.*

Opletten met labels en hypothesen

Clïënten worden door hulpverleners snel en vaak gelabeld. Naast het psychologisch-psychiatrisch jargon is er ook het typische opvoeders- of pedagogisch jargon: betrokken, draagkracht, structureren, de ontwikkeling, ruimte geven, ondersteunen, agressief, dominant, veiligheid... Sommige 'typologieën' en labels worden door de mekaar opvolgende hulpverleners meegenomen uit de vroegere dossiers en bijgehouden.

*Zo was er **bijvoorbeeld** een jongere aangemeld met het label "zwaar agressief". Hij had inderdaad in een vechtpartij zwaar uitgehaald naar een andere jongere, maar toen we stil stonden bij de ernst van de verwondingen en de gevolgen voor het slachtoffer, bleek dat die vechtpartij 13 maanden geleden had plaats gehad, en dat sindsdien niemand van de betrokken gezinsleden of hulpverleners weet had van een tweede vechtpartij. Uit de antwoorden van deze jongen hoe het hem gelukt was om 13 maanden niet te vechten, hebben we heel wat concrete afspraken kunnen halen.*

Vanuit een aangeleerde houding van theoretiseren, analyseren en concluderen hebben wij

hulpverleners vaak de neiging om in onze 'hypothesen' te blijven ronddraaien, liefst op onze teamvergaderingen. Soms durven we hierover niet te spreken met onze cliënten. Sommige hulpverleners stellen zelfs dat "je verontrusting uitspreken in verband met een bepaald kind" de hulpverleningsrelatie met dit kind of deze jongere en met zijn of haar ouders opblaast.

In gedwongen hulpverlening is er natuurlijk sprake van een machtsongelijkheid: de jeugdrechter neemt beslissingen die drastisch in het leven van het gezin ingrijpen. Toch is het mogelijk en noodzakelijk om ook onder dwang tot een volwaardig partnerschap te komen. Volwaardig partnerschap betekent hier niet dat de verschillende partijen evenveel 'macht' hebben: het gezin dat tegen zijn wil in naar de Jeugdrechtbank moet, en begeleiding moet aanvaarden, weet goed genoeg wie er welke macht heeft. Het betekent dat elke partij volwaardig zijn rol speelt en zijn verantwoordelijkheid opneemt: de jeugdrechter trekt de grenzen, de familieleden maken de plannen en de afspraken om aan de minimale eisen van de jeugdrechtbank te voldoen, de hulpverleners motiveren, installeren hoop, engageren, controleren, brengen samen, ...

De Jeugdrechter bewaakt de maatschappelijke grenzen, en zijn autoriteit wordt de hefboom om een gezin of familie in beweging te zetten om de voor hun kinderen noodzakelijke verandering tot stand te brengen. De hulpverlener engageert de ouders en de familieleden om het vanaf nu samen beter te maken voor hun kinderen, en bevestigt de ouders om de punten die nu wel al goed lopen, te versterken, en houdt zijn focus op wat er minimaal voor de veiligheid van de kinderen noodzakelijk is. Hierbij wordt ook de 'vermoedelijk onveilige' ouder betrokken in de veiligheidsplanning, zij het binnen strikte voorwaarden. Indien een 'vermoedelijk onveilige' ouder wordt uitgestoten, zal die

immers waarschijnlijk ongecontroleerde acties gaan ondernemen die de andere gezinsleden nog meer in onveiligheid brengen. Het is voor de zelfwaarde van kinderen ook beter dat beide ouders, ondanks wat er in het verleden fout liep, zich inzetten om het voor de kinderen veiliger te maken.

De gezins- en familieleden maken de afspraken en het plan, controleren mekaar, evalueren en sturen bij. In situaties van ernstige onveiligheid is er een intensieve samenwerking tussen de familie, hulpverleners en gemandateerde voorzieningen: Vertrouwenscentrum Kinder mishandeling, Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdbijstand. In die situaties wordt er een veiligheidsnetwerk geïnstalleerd dat continu de opvolging van de afspraken controleert, het veiligheidsplan waar nodig bijstuurt, en er – als het grondig misloopt – op elk moment door de gemandateerde voorziening kan ingegrepen worden.

Respect en professionaliteit

Op de dialoogdagen van de Regionale Stuurgroepen Integrale Jeugdhulp van Vlaams-Brabant en Brussel in 2011-2012 vroegen de vertegenwoordigers van de ouders heel duidelijk om wel tegenover hen uit te spreken wat onze concrete bezorgdheden met betrekking tot hun kinderen zijn. Leuk is anders, maar durven spreken over lastige dingen helpt om een goede samenwerking op te bouwen, als je tegelijkertijd ook luistert naar de obstakels en de uitdagingen waar gezinnen voor staan, de verwoede pogingen die ze al hebben ondernomen en de gevechten die ze al hebben geleverd, de dingen waar ze wel goed in zijn en die ze wel goed doen, de zorgen waar ze zelf mee zitten, hoe zij hun eigen leven zien.

“Wat cliënten verwachten van hulpverleners: oprechtheid, aandacht voor de impact van het eigen gedrag en voorkomen op de cliënt, authenticiteit, inlevingsvermogen, een luisterend oor, empathie, dat de hulpverlener de cliënt in zijn eigenheid accepteert, ... (...) Het is essentieel dat kinderen, jongeren en gezinnen ‘aansluiting’ vinden bij hulpverleners... Dit veronderstelt in de eerste plaats het beluisteren van de vraag van ouders en kinderen.” (Werkmap, p. 230 en 231)

Het helpt ook om je bezorgdheden zo concreet mogelijk uit te spreken: de signalen, de feiten die je hebt gezien of gehoord, de kennis die je daarover hebt, maar tegelijk ook het feit niet helemaal zeker te zijn dat je de absoluut ware toedracht van een bepaalde situatie kent. Zowel Susie Essex als Eric Sulkers houden ons voor steeds verschillende scenario's en opties open te houden, en een plan te maken dat rekening houdt met de verschillende mogelijke scenario's. Je moet in bijna alle omstandigheden met deze mensen samenwerken, ook al ben je nooit 100% zeker hoe de zaak in mekaar zit. In moeilijke en complexe situaties is het zo goed als steeds onmogelijk om de volledige waarheid te achterhalen. Een familienetwerk is dan onontbeerlijk om een zo goed mogelijke inschatting te maken (een familie weet meer dan bijvoorbeeld de consultant van de Jeugdrechtbank), en vervolgens een plan op te stellen dat de veiligheid van de kinderen garandeert.

Eileen Munro ziet professionaliteit als een evenwichtige combinatie van praktijkervaring, buikgevoel, intuïtie, gezond verstand en wetenschappelijke kennis, te toetsen aan bruikbare referentiekaders en theorieën. Professionaliteit betekent ook het aanhouden van een respectvolle basishouding, die gericht is op een kwaliteitsvolle, authentieke samenwerking tussen kinderen, jongeren, ouders, families en hulpverleners.

Zo was er **bijvoorbeeld** een situatie waarin, na 4 jaar residentiële plaatsing, de vraag gesteld werd: "En waar zijn we juist bezorgd over met betrekking tot de veiligheid van dit kind?" En waarbij we moesten vaststellen dat we het niet meer precies wisten: "Het is eigenlijk al een situatie van een vroegere consulent, dit dossier was hier al toen ik hier kwam werken, er was 'iets' in verband met agressie van de vader..." Het 'label' is blijven bestaan, maar niemand weet nog waarover het ging, niemand weet nog waar het naartoe moet...

Signs of Safety

Het eerste praktijkprincipe voor partnerschap van Signs of Safety is: "Beschouw elke cliënt als iemand die de moeite waard is om mee samen te werken." Het tweede praktijkprincipe is: "Werk samen met de persoon, niet met het misbruik."

Ouders ervaren het totaal anders als een hulpverlener met hen wil samen werken en hen ziet als mensen die (samen met anderen) een betere toekomst voor hun kinderen gaan waarmaken, ook al zijn er serieuze dingen fout gelopen in het verleden, dan wanneer de hulpverlener in het belang van de kinderen tegen hen gaat werken. We gaan er ook vanuit dat het voor de veiligheid en ontwikkeling van kinderen op de lange termijn beter is dat ouders uitgroeien van (mogelijks, vermoedelijk of zeker) 'onveilige' ouders tot ouders die aan een veiligere, betere toekomst voor hun kinderen werken. We werken dus aan een plan voor verschillende mogelijke scenario's, dat iedereen in zijn waarde laat, maar met de risico's duidelijk in het vizier, met het oog op de veiligheid van kinderen...

Om ook op lange termijn – ook na de plaatsing en ook na hun 18de verjaardag – veiligheid voor de kinderen te garanderen, hebben gezinnen en

families er alles bij te winnen dat zij een eigen netwerk hebben dat vanuit de eigen mogelijkheden in staat is om blijvend voor de kinderen te zorgen. De 'oplossingen' die vanuit de families zelf komen, hebben ook meer kans om te blijven 'plakken'. De recepten van hulpverleners die als 'vreemd' overkomen, kunnen in het beste geval tijdelijk worden overgenomen, maar vallen gemakkelijk weg als ook de hulpverleners weg zijn. Werkbare oplossingen maken gebruik van de competenties en hulpbronnen die mensen zelf in huis hebben, al kan het noodzakelijk zijn deze aan te vullen met (professionele) hulp van buiten af.

“**Werkbare oplossingen maken gebruik van de competenties en hulpbronnen die mensen zelf in huis hebben.**”

Werkbare oplossingen verwijzen naar wat er voor dit gezin werkt, naar wat het (samen) leven voor hen, en in het bijzonder voor hun kinderen, beter maakt, of op zijn minst 'goed genoeg'... Families kennen hun eigen geschiedenis, weten wat er wel en niet werkt in hun gezinnen, hoe een aantal zaken juist in mekaar zitten, veel beter dan de hulpverleners die als toevallige buitenstaanders ingeroepen zijn in verband met enkele specifieke kwesties. Natuurlijk is het noodzakelijk dat professionelen deze 'specifieke kwesties' terdege en grondig aanpakken, maar in elke familie zijn er niet alleen risico's of nadelige zaken, maar zijn er ook zoveel goede dingen, waarmee aan de slag kan gegaan worden. Deze kennis en kunde van de families zijn eveneens noodzakelijk om te komen tot een sterke samenwerking, die haar vruchten afwerpt in het belang van de kinderen en jongeren.

Ik durf in dit verband ook te veronderstellen dat de 'continuïteit van de hulpverlening' die als één van de uitgangspunten van het Decreet Integra-

le Jeugdhulp wordt naar voren geschoven, vooral beoogt dienstbaar te zijn aan de continuïteit van een verbeterde leefsituatie van kinderen en jongeren na de hulpverlening.

Concrete uitwerking in het drie-kolommenmodel

Zoals gezegd is het uiterst belangrijk dat het voor ouders en kinderen en hun betrokken familieleden, hun hulpverleners en desgevallend de medewerkers van het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ) of Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) en de Jeugdrechter, duidelijk is waarover het gaat, dat er één transparant kader is voor de hulpverlening.

Het gaat hier om volgende **drie vragen**:

- Welke mensen hebben welke zorgen met be-

trekking tot de kinderen, en wat is het risico op schade of letsel dat de kinderen kunnen oplopen?

- Welke goede dingen gebeuren er al in het gezin voor de opvoeding en de ontwikkeling en voor de veiligheid van de kinderen?
- Wat moet er gebeuren? Welke afspraken worden er door wie gemaakt? Hoe maken die afspraken het beter voor de kinderen? Wie volgt op, controleert de afspraken? Hoe wordt er bijgestuurd als er iets misloopt?

Deze punten kunnen heel eenvoudig genoteerd worden in één schema, dat door alle betrokkenen gedeeld is: zowel in de gesprekken, als in de verslaggeving, is er een open agenda! Dit kan bijvoorbeeld in **het drie-kolommenmodel**, zoals ontwikkeld in Signs of Safety (Andrew Turnell, Steve Edwards).

Wat zijn de zorgen?	Wat loopt er goed?	Wat moet er gebeuren?
---------------------	--------------------	-----------------------

We onderstrepen nogmaals dat dit gemeenschappelijk kader in een verstaanbare taal verwoord is, de taal van het dagelijkse leven van de mensen, geen vakjargon, geen psychologische of pedagogische theorieën, geen diagnoses en anamneses, geen theoretische hypothesen, zodat het voor ouders en kinderen verstaanbaar en duidelijk is waarover de zorgen gaan, wat er al goed loopt, en wat ouders of familieleden moeten doen om het voor de kinderen veilig te maken. Vooral in situaties van gedwongen hulpverlening is het cruciaal dat de gezinnen weten wat ze dienen te veranderen om "van die vervelende bemoeienis af te geraken" en het voor hun kinderen beter te maken.

Een casus

In volgende situatie waren de aanmeldingsklachten aanvankelijk redelijk vaag geformuleerd: *"De communicatie tussen de ouders verloopt niet altijd constructief en in het belang van de kinderen; er is sprake van verwaarlozing en ontwikkelingsachterstand, de kinderen lijken volwassenen te wantrouwen - spreken bijvoorbeeld niet met hun leerkrachten op school - moeder is psychisch labiel, er is een vechtscheiding gaande, vader krijgt geen contact met zijn kinderen van moeder, ouders beschuldigen elkaar beurtelings van het niet nakomen van de afspraken, en het niet goed zorgen voor de kinderen, liegen en bedriegen,..."*

In deze situatie proberen vader en moeder ons allebei aan hun kant te krijgen, zij hebben hiervoor allebei een batterij hulpverleners ingeschakeld. Wat cruciaal is, is dat we de ouders

niet volgen in hun strijd om het grote gelijk, de waarheid. Eén manier om dit te bewerkstelligen, is om andere perspectieven toe te voegen.

Wat zijn de zorgen?	Wat loopt er goed?	Wat moet er gebeuren?
<p>Oma en opa (aan vaders- en aan moederskant) zijn bezorgd dat, als de ruzies tussen papa en mama zo blijven verder gaan, waarbij ze mekaar zwart maken, van leugens en van geweld (kinderen pijn doen) beschuldigen, de kinderen alleen maar ongelukkiger gaan worden.</p>		

Door te gaan praten met de oma's en opa's, met toestemming van de ouders, wordt er een extra invalshoek toegevoegd. Sterk is dat de grootouders van zowel vaders- als moederskant, dezelfde vrees delen, zij het dat ze andere voorbeelden kunnen opgeven.

in het belang van hun kinderen, samenwerken om goede afspraken maken, en deze op te volgen. Tot zolang dit niet in orde is, blijven de kinderen residentieel geplaatst. Daarnaast wil de Jeugdrechter absoluut zeker zijn dat er thuis geen fysiek geweld op de kinderen plaatsvindt.

De jeugdrechter kan deze zorg mee onderschrijven: voor haar is het noodzakelijk dat de ouders,

Wat zijn de zorgen?	Wat loopt er goed?	Wat moet er gebeuren?
<p>De Jeugdrechter, oma en opa, zijn bezorgd dat, als de ouders zo verder blijven ruzie maken, mekaar blijven verwijten en beschuldigen, de kinderen niet meer weten wie ze nog kunnen geloven en wie ze nog mogen vertrouwen.</p> <p>De Jeugdrechter is bezorgd, dat één van de of beide ouders de kinderen zou/zouden kunnen verwonden, fysiek letsel toebrengen.</p>	<p>Grootouders langs vaders- en moederskant passen nu al op verschillende momenten in de week op de kinderen, en zijn bereid daarin nog meer te doen.</p> <p>Vader en moeder zijn bereid om samen met de grootouders een plan te maken in het belang van hun kinderen, om dit te kunnen voorleggen aan de Jeugdrechter.</p>	<p>Maatschappelijke noodzaak: Vader en moeder en hun familie moeten samenwerken om goede afspraken te maken in verband met de opvang en de opvoeding van de kinderen, en deze naleven.</p> <p>Er mag geen fysiek geweld gepleegd worden op de kinderen.</p>

Of er effectief ‘klappen’ vallen in het gezin, werd niet onderschreven door één van de grootouders, wel dat er ‘beschuldigingen’ zijn in verband met klappen uitdelen, maar misschien zijn ze slechts een wapen dat door beide ouders wederzijds wordt ingezet in hun vechtscheiding. Voorlopig hebben we nog geen derde persoon die van mogelijke verwondingen of kwetsuren melding maakt; de kinderen spreken hierover niet met de volwassenen: dat kan nog alle kanten uit. Het is goed mogelijk dat er valse beschuldigingen worden geuit, maar even goed mogelijk dat er wel degelijk klappen vallen. Wat we moeten doen is met beide scenario’s rekening houden én de ouders en hun omgeving ervan overtuigen dat we met de mogelijkheid van beide scenario’s moeten rekening houden: ze zijn trouwens beide erg schadelijk voor de kinderen!

Daarom moeten we een veiligheidsplan opmaken dat met de verschillende scenario’s rekening houdt, en concrete garanties biedt: dat er geen verwijten of beschuldigingen – waarin de ouders mekaar zwart maken – komen, dat de afspraken rond contact en bezoek duidelijk zijn, dat beide ouders zich achter de gemaakte afspraken zetten, dat er toezicht is van derden (door iedereen als veilig beschouwde familieleden) op de contactmomenten, zodat fysiek geweld door één van de ouders uitgesloten wordt. Deze concrete afspraken, die samen het veiligheidsplan uitmaken, dienen om de door de Jeugdrechter gedefinieerde maatschappelijke

noodzaak te vrijwaren. Mogelijks moeten hier nog andere punten aan toegevoegd worden: we moeten nog meer concreet zicht krijgen op de risico’s rond verwaarlozing en ontwikkelingsachterstand.

“Alleen al het feit dat een groep betrokken volwassenen op de hoogte is van de risico’s of gevaren voor de kinderen, en hier verantwoordelijkheid voor willen opnemen, verhoogt aanzienlijk de veiligheid voor de kinderen.”

De jeugdrechter stelt dat beide ouders met (betrouwbare) familieleden moeten samenwerken om het veiligheidsplan te maken. Deze (veilige) familieleden dienen dan ook van de belangrijkste zorgen en doelstellingen op de hoogte te zijn, zij zullen hier ook hun eigen inschattingen aan toevoegen, wel steeds met de focus op de verdere veilige ontwikkeling van de kinderen. Alleen al het feit op zich dat een groep betrokken volwassenen op de hoogte is van de risico’s of gevaren voor de kinderen, hierover met mekaar spreken, en hier verantwoordelijkheid voor willen opnemen – en dat dit geweten is door de kinderen – verhoogt aanzienlijk de veiligheid voor de kinderen. Een goed veiligheidsplan, dat wordt opgemaakt door deze betrokkenen, biedt voor iedereen de nodige garanties.

Bibliografie

- Munro, E., (2008), *Effective Child Protection*. London, Sage Publications Ltd.
- Parton, N., Thorpe, D., Wattam, C. (1997), *Child Protection: Risk and the moral order*. London, Macmillan.
- Thomas, G., (1995), *Travels in the trench between child welfare theory and practice*. New York, Haworth.
- Turnell, A., Edwards, S., (1999), *Signs of Safety*, New York, WW Norton & Company Ltd.
- Turnell, A., Essex, S., (2008), *Working with ‘denied’ child abuse: the resolutions approach*. Maidenhead, Open University Press.
- Werkmap Maatschappelijke Noodzaak, www.integralejeugdhulp.be.